

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym kosztuje w prenumeracie: **Bez p o c z t y:** kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. **Z p o c z t ą:** kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. — Inscrycja od wiersza w półkolumnie (drukem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.

PRZEGLĄD.

Monarchya austryacka. — Portugalia. — Hiszpania. — Anglia. — Francya. — Włochy. — Prusy. — Montenegro. — Wiadomości handlowe.

MONARCHYA AUSTRYACKA.

Sprawy krajowe.

Lwów, 18go stycznia. Według raportów nadesłanych w pierwszej połowie bieżącego miesiąca ograniczyła się zaraza na bydło w Bukowińskim i Stryjskim obwodzie na pierwszej już dotknięte nią pojedyncze miejsca, a w obwodzie Czortkowskim zgasała już w jednym miejscu. Przeciwnie zaś wybuchła niedawno w Dąbkach obwodu Kołomyjskiego z przyczyny dotąd niewiadomej i wystąpiła między licznem bydłem tamtejszego właściciela dóbr zaraz z początku w sposób zagrażający.

Zaraza na bydło istnieje więc obecnie jeszcze w jednym miejscu obwodu Bukowińskiego, w 2 miejscach Czortkowskiego, w jednym miejscu Kołomyjskiego i w jednym Stryjskiego obwodu, podczas gdy z zestawienia odnośnych dat numerycznych pokazuje się, że zaraza ta od czasu ostatniego pojawienia się w tym kraju koronnym w 5 obwodach i 25 miejscach liczących 8514 sztuk bydła dotknęła 1002 sztuk, z których 285 wyzdrowiało, 638 odeszło, 41 dla konstatowania i zatamowania zarazy zabito a — w dwóch miejscach Czortkowskiego i jednym miejscu Kołomyjskiego obwodu — 38 sztuk pozostało jeszcze chorych.

(Postępowanie w karnych sprawach leśnych.)

Wiedeń, 16. stycznia. Ponieważ według nowej ustawy leśnej z dnia 3. grudnia 1852 postępowanie w karnych sprawach leśnych, które dotychczas przydzielone były sądom we wszystkich instancjach, przeniesiono mocą §. 68. także po części na władze polityczne, zachodzi przeto kwestya, czyli to postanowienie zastosowane być ma także do rekursów przeciw decyzjom władz sądowych pierwszej instancyi zapadłym w oznaczonych karnych sprawach leśnych przed 1. stycznia 1853. W tym względzie wyszło objaśnienie, że władze polityczne tylko owe rekursa mają rozstrzygać w drugiej instancyi, które w drugim oddziale paragrafu 68. ustawy leśnej wyraźnie przydzielone są władzom politycznym, wszystkie zaś karygodne czynności przeciw bezpieczeństwu własności leśnej, które karne być mają według powszechnych ustaw karnych, należą do sądów karnych i traktowane być mają według istniejących ustaw. (L. k. a.)

(Wiadomości potoczne z Wiednia.)

Wiedeń, 16. stycznia. Jak donosi „Gazeta Petersburska“ zapowiedziana jest podróż Jego Mości Cesarza Rosyi do Warszawy w miesiącu kwietniu.

— Budowa kolei żelaznej na Bochnię i Dembicę postąpiła już tak dalece, że przestrzeń ta będzie już naprzyszłe lato oddana do publicznego użytku. Chodzi jeszcze tylko o wystawienie domów strażniczych i ułożenie szyn żelaznych, przez tę komunikację będzie można odbyć podróż z Wiednia do Tarnowa w osmnastu godzinach.

— Z większej części miast monarchyi nadchodzą tu wiadomości, że od kilku dni cisną się wieśniacy do wymieniań swych zasobów srebra. Zasoby te składają się z sum rzadko niżej, a najczęściej w kwotach nad 1000 złr. m. k. W Bernie przesłano pewnemu hurtownikowi 2000 złr. m. k. w trzykrajcarowej monecie srebrnej do zmieniania, w Zagrabiu zaś pojawia się większa liczba talarów i jednoreńskowej monety srebrnej. (Ll.)

— Rada administracyjna towarzystwa parowej żeglugi austr. Lloyd'a podwoiła z dniem 1go stycznia przeprawy morskie paropływami Lloyd'a z Tryestu do Ankony, a to stósownie do przyjętych w obec administracji państwa zobowiązań swoich, i postanowiła oraz, ażeby począwszy od marca połączono te komunikacje z przeprawami paropływów Lloyd'a, odchodzącymi co tygodnia do Grecyi. Najbliższe przeprawy do Ankony nastąpią 17., 24. i 31. stycznia, tudzież 7., 14., 21. i 28go lutego.

— Dyrekcyja uprzyw. kolei północnej Cesarza Ferdynanda oświadczyła, że z uwagi na przyzwolony ze strony c. k. ministerjum handlu przewóz bezpłatny na c. k. kolejach skarbowych przedmiotów przeznaczonych na przemysłową wystawę w Dublinie, przyznaje

i na swojej kolei żelaznej takie same uwzględnienia i pod takimiz jak tam warunkami. (L. k. a.)

— Dla spiesznego przytłumienia pożarów leśnych wydano następujące instrukcje względem postępowania w razie wszczętego w lesie pożaru: Wszystkie w pobliżu gorejącego lasu znajdujące się miejsca może wezwać i użyć do gaszenia pożaru tak właściciel lasu, jako i urzędnicy leśni lub przełożeni miejscowi. Ostatni obowiązani są zaopatrzyć wyznaczonych do gaszenia ludzi w siekiery itp., i z niemi udać się na miejsce. Kierunkiem środków gaszenia zająć się ma najwyższy w randze z obecnych urzędników leśnych, i należy go słuchać we wszystkim. Po przytłumieniu pożaru odbywać się ma przez kilka jeszcze dni straż na pogorzelsku. Przełożeni miejscowi, którzyby nie zważali na uczynioną do nich odczwę o pomoc dla przytłumienia pożaru leśnego, jako niemniej i każdy, kto-by tylko nie doniósł natychmiast o wiadomym sobie pożarze leśnym, mają podlegać odpowiedniej karze pieniężnej. (W. L.)

(Wiadomości z krajów koronnych.)

Wysoki wojskowy i cywilny rząd w Węgrzech uznał za rzecz stósowną rozporządzić pod dniem 13. stycznia b. r., ażeby wojskowy sąd doraźny, obowiązujący dla niektórych komitatów Pesztyńskiego dystryktu, względem zbrodni rabunku i rozboju, wyjątkowo także nieupoważnionego posiadania broni, tudzież podkładania ognia i dawanej zbójcom pomocy, rozciągnięto także na miasta Peszt-Buda i Stara-Buda i ich terytoryum, i na mocy tego dodano, co następuje: Każdy w obwodzie obu namienionych miast i w ich terytoryum, albo w ucieczce z nich schwytyany zbójca, lub podpalacz ulega procedurze wojskowego doraźnego sądu i będzie ukarany powieszeniem na szubienicy. Kto w obwodzie tego terytoryum nie jest upoważniony do noszenia broni, a będzie schwytyany z bronią w rękę, zostanie rozstrzelany bez różnicy stanu i bez względu, czy jest obwiniony o rozbój lub nie. Tej samej karze śmierci podlega każdy, kto od dnia tej publikacyi w obwodzie doraźnego wojskowego sądu ukrywa znanego jako rozbójnika złoczyńcę, albo też ściganemu złoczyńcy chytrością, przebiegiem lub gwałtem ułatwia sposobność do ucieczki, albo znanemu powszechnie jako zbójca zbrodniarzowi przytułek daje, albo też ułatwia schadzki takich zbrodniarzy, którym bez niebezpieczeństwa mógł przeszkodzić. Nakoniec wojennemu, a według okoliczności doraźnemu sądowi podpada każdy, kto w powyższem terytoryum, chociaż nie zbronią w rękę, jednak w nieuprawnionem posiadaniu jej będzie przytrzymany.

— Komisya zaprowadzenia sądów w Siedmiogrodzie oznajmiła w piśmie do wysokiego c. k. najwyższego przydyum sądów krajowych w królestwie Czeskiem, że w Wielkiem księstwie Siedmiogrodziem wkrótce ma być obsadzonych jeszcze 50 posad adjunktów sądowych z płacą po 500 i 600 złr. m. k., równie jak kilka posad auskultantów z rocznem adjutem po 300 złr., i uprasza przytem, aby wezwano w obwodzie c. k. Czeskiego najwyższego sądu krajowego znajdujących się auskultantów albo tylko w sprawach cywilnego sądu dostatecznie biegłych praktykantów, którzyby chcieli przyjąć w Siedmiogrodzie posadę sądowego adjunkta pod tym warunkiem, że w przeciągu roku wykażą się z znajomości którego z tamtejszych krajowych języków, i egzamin z sędziowskiego urzędu złożą w wyznaczonym terminie, — ażeby w tej mierze prózby swoje podali przez terażniejszych swych przełożonych do c. k. komisji zaprowadzenia sądów w Siedmiogrodzie, do Hermansztadu. Do ubiegania się o posady auskultantów z rocznem adjutem 300 złr. są jednak według brzmienia wspomnianego listu i tacy młodzi ludzie uzdolnieni, którzy otrzymali potrzebne jurydyczne ukształcenie przygotowawcze, i mogą się wykazać przynajmniej świadectwem z złożonego teoretycznego egzaminu ogólnego (Staatsprüfung) wydziału sądowego; tacy kompetenci mają swoje należycie zaopatrzone prózby przesłać bezpośrednio do c. k. komisji zaprowadzenia sądów w Siedmiogrodzie — do Hermansztadu. (L. k. a.)

(Kurs wiedeński z 19. stycznia.)

Obligacje długu państwa 5% 95¹/₁₆; 4¹/₂% 85; 4% 76³/₄; 4% z r. 1850 —; wylosowane 3% —. Losy z r. 1834 —; z r. 1839 139¹/₄. Wied. miejsko bank. —. Akcye bankowe 1371. Akcye kolei póln. 2417¹/₂. Główniejszej kolei żelaznej —. Odenburskie —. Budwejskie —. Dunajskiej żeglugi parowej 747. Lloyd 648³/₄.

Portugalia.

(Otwarcie Kortezów. — Nowa taryfa cła.)

Lizbona, 6go stycznia. Komisya złożona z ministrów państwa otworzyła dnia 2. Kortezy. Królowa była w tym dniu słaba,

ale na drugi dzień przyszła znowu zupełnie do zdrowia. Zagajająca mowa, którą odczytał Saldanha, niezawierała nic ważnego.

— Nowa taryfa cła jest ogłoszona, ale nie jest w gaście angielskim. Cło od niektórych angielskich fabrykatów jest wprawdzie niższe, ale natomiast od innych podwyższone.

Ministerstwem spraw zagranicznych będzie na przyszłość kierować minister, który już innym departamentem zarządza, a dotychczas stoi na jego czele prezydent rady. (Pr. Ztg.)

Hiszpania.

(Obchód rocznicy założenia towarzystwa filantropijnego. — Królowa zwiedza wystawę sztuk pięknych.)

Madryt, 4. stycznia. W dzień Nowego-Roku obchodziła królewska familia, a na jej czele Jej Mość Królowa w kościele Atocha rocznicę założenia tak zwanego filantropijnego towarzystwa *la Santa Infancia*, które pod protektoratem księżnej Asturyi zostaje. Królowa przybyła o czwartej godzinie, kazanie miał D. P. Arenas i skreślił w niem przeznaczenie towarzystwa. — Dnia 31. grudnia zwiedziła królowa wystawę pięknych sztuk i była przyjmowana u drzwi gmachu przez Jej Mość Królową matkę, tudzież Infanta G. Francisco, przez ministrów, dyrektora muzeum, Gr. Quinto i nadwornego malarza Madraza, dyrektora akademii ś. Ferdynanda. Królowa oprowadzana po salach przez dwie ostatnie osoby, przypatrywała się z wielką uwagą obrazom i względem niektórych wyraziła swe upodobanie. Minister dobra publicznego, w którego gmachu była ta wystawa, miał zaszczyt zaprosić Jej Mość Królową, równie jak urzędników ministerjum na kolację, poczem Jej Mość Królowa zabawiwszy dwie godzin, opuściła z wielkiem ukontentowaniem lokal. (W. Z.)

(Motywowanie nowej ustawy o prasie pod względem sądu przysięgłych.)

Madryt, 5. stycznia. W motywowaniu nowej ustawy o druku powiedziano względem sądu przysięgłych w przestępstwach druku co następuje: Jakiegokolwiek jest zdania większość publicystów względem sądu przysięgłych, to jednak pewna, że w teraźniejszym stanie naszych obyczajów w Hiszpanii pokłada publicznosc większe zaufanie w wyroku, wydanym przez sąd, złożony z stałych i niezawisłych sędziów, których misją jest wymierzać sprawiedliwość, i których sława i przyszłość jest połączona z dobrą administracją i ścisłym przestrzeganiem swej powinności, niż w decyzji sędziów, którzy tylko z niechęcią porzucająienne swe zatrudnienie, dla oddania się funkcjom uciążliwym dla nich. Z tej przyczyny proponuje rada ministerjalna, ażeby powrócono teraz do ustaw, zaprowadzonych królewskim dekretem z dnia 6. lipca 1845. Według nowej ustawy o druku, przysłuża guberniom i gubernatorom prawo zakazywania sprzedaży i rozdawania pism drukowanych, których rozszerzenie uznają za niebezpieczne dla spokojności lub moralności publicznej. Ale w takim razie należy o piśmie takim donieść w pierwszych dwudziestu czterech godzinach kompetencyjnemu sądowi. Na żądanie wydawcy może być dziennik lub drukowane pismo uważane za przytłumione, tak że wtedy kwestya konfiskaty będzie z pod wyroku sądu cofnięta. Ale we wszystkich przypadkach, w których pisma występują przeciw osobie króla albo członków familii królewskiej, w których religia, albo jej służy, moralność lub obyczaje są naruszone, może nastąpić konfiskata bez dalszego postępowania sądowego. (Pr. Ztg.)

(Narvaez. — Dekoracye, nominacye. — Uspokojenie umysłów.)

Madryt, 7. stycznia. Jenerał Narvaez bawi ciągle jeszcze w Beariz koło Bayonny i zostanie tam, aż pokąd do Hiszpanii niepowróci. Ministerjum, które, jak widać z wszystkich jego czynności, uważa się tylko za „tymczasowe“, toruje walecznemu jenerałowi drogę do objęcia znowu steru państwa. Publicznosc już się oswaja z tym spodziewanym wypadkiem; sądzi nawet, że Narvaez otworzy Kortezy. Z teraźniejszych ministrów nie ustąpi jednak jak słyhać, żaden z swojej posady, jak Roncali, a może także Lara, a Lersundy obejmie posadę ostatniego. Panu Lersundy nadała wczoraj Królowa wielką wstęgę orderu Karola III. Również brygadyer Canero, przyjaciel Narvaeza posunięty jest na jenerał-majora; także samo uwzględnienie czeka brygadyera Rotalde, podobnie przyjaciel jenerała. Nowomianowani gubernatorowie są także w większej części przyjaciółmi tak potężnego niegdyś pierwszego ministra. — Wydana ustawa o druku, równie jak przywrócenie wolności komitetom wyborczym, uspokoiły bardzo umysły; dlatego bez obawy oczekują tu otwarcia Kortezów tudzież innych wypadków. Że lud jest zaspokojony, to okazało się wczoraj w święto Trzech króli; bowiem pomimo wrzawy i zgiełku, które cały dzień i całą noc panowały na ulicach, niewydarzyło się żadne nadużycie. — Książę Hijar każe jutro z wielką okazałością zanieść do swego pomieszkania szatę, którą Królowa wczoraj podczas nabożeństwa na sobie miała. Jestto dawny przywilej hrabiów Rivadeo, których tytuły i przywileje posiada teraz dom Hijar; ceremonia ta kosztuje księcia każdego roku około 40,000 realów, jednak niechce on pozbyć się tej prerogatywy. — Według ostatniego obliczenia składa się hiszpańska armia z całego półwyspu z 6.578 czynnych oficerów wszelkich stopni, tudzież 101.147 podoficerów i szeregowców; z pierwszych służyło około 1280 w wojsku Don Karlosa. (P. Z.)

Anglia.

(Ładunek złota okrętem „Australia“ przywieziony. — Wiadomości z Przylądka. — Gielda Londyńska.)

Londyn, 12. stycznia. Okręt „Australia“, który wczoraj zawinął do Plymouth, wstrzymany był długo w swej żegludze przez przeciwnie wiatry, małe przypadki, a najszczególniej przez niedostatek zdolnej załogi okrętowej. Spóźnienie swe wynagrodził przywiezionym ogromnym ładunkiem złota. Ładunek ten składa się z 8½ beczki złota, w ogólnej wartości 890.000 funt. sztr. Złoto było zapakowane w małych worach skórzanych, które wraz z skrzyniami z drzewa cedrowego, również były przymocowane klanrami i śrubami do pokładu okrętowego magazynu. Okręt „Australia“ przywiózł oprócz tego przeznaczoną dla królowej w darze, przeszło 28 funtów wazącą bryłę złota z kopalni Bendingo, tudzież znane zasoby złota w rękę swych 24 pasażerów.

Wiadomości z przylądka sięgają po dzień 1. grudnia, a zatem o 11 dni są wcześniejsze, niż te, które ostatnią razą otrzymano. Potęga buntowniczych Kafrow i Hotentotów jest widocznie pokonana, ale i to jest pewna, że pokoju jeszcze tak prędko spodziewać się nie można. Jenerał Cathcart posunął się w 2000 ludzi w okrąg Orange, i wydał tam proklamacyę, w której oznajmia mieszkańcom, że nieprzybył jako mąż wojny i chce spokojnie załatwić spory. W tym zamiarze niech każdy spokojnie pilnuje swych zatrudnień domowych; burzycieliw spokoju dotknąć surowość prawa. Obecność imponującej zbrojnej siły jego utrzymała dotychczas cały okręg w pokoju, i jest nadzieja, że to i nadal potrwa; w innych częściach

Rozmaite wiadomości.

— Gazeta wychodząca w Lincu podaje z listu prywatnego z Unterach nad jeziorem Atter pod dniem 31. grudnia r. z. co następuje: „Wszelkie kwiaty rozwijające się zwykle dopiero w kwietniu lub w maju, kwitną tu na dobre: podlaszczki, niezapominajki, czerwienice, a nawet niektóre drzewa, jako to olcha, leszczyna, wilcze łyko i inne. U kupca obok kościoła zakwitły róże, tak, że na jednym krzewie do 60 pączków naliczyć można. Unterach, to istna Wenecya na małą skalę! A przytem znajduje się tu także jedyny może w wyższej Austrii las kasztanowy, który właściciela swego w tym roku obfitym plonem obdarzył.“

Dziennik „*Osser. Dalmato*“ pisze: Dalmacyę obdarza tegoroczna zima nadzwyczaj łagodnym powietrzem. W grudniu r. z. pokazywał termometr Reaumura kilkakrotnie 11° ciepła. Poziomki i śliwki dojrzewają; bób wydał plon obfity; w wielu ogrodach kwitną róże, pierwiosnki, nogietki; drzewa trześniowe okrywają się kwiatem, *Salvia splendens* i inne rośliny, zimujące zazwyczaj w cieplarniach, kwitną pod gołym niebem, a w okręgu Zary widać w pobliżu Bencovaz wzgórza okryte fiołkami, rezedą i jaskierem.“

Z Tryestu donosi gazeta tryesteńska, że drzewa migdałowe zakwitły, różowe krzewy okryły się bujnem liściem, trawa tak zielona jak na wiosnę, a targi przepełnione świeżą jarzyną.

Wieczorem 29. grudnia r. z. wykonał profesor fizyki przy kolegium w Monza, pater Giambattista Cavalleri, wśród najgęstszej mgły

nader pomysłny experiment z światłem elektrycznym, przyczem zasłużony optyk pan Duroni ustawiał sam baterye elektryczne, i pozwolił do użytku sporządzoną pod jego kierunkiem w Paryżu soczewkę Fresnela. Jakkolwiek gęsta mgła wielce utrudniała działanie elektryczności i światła, roztaczał mimo to aparat tak wielką jasność dokoła, że w oddaleniu 400 przeszło metrów można było wyraźnie czytać druk najdrobniejszy.

W dzienniku „*Leeds Intelligencer*“ czytamy: W Studdersfield (w Anglii) zajął jakąś młodą damę w wilię Bożego Narodzenia tak dalece widok pięknego lamparta w menażeryi Batty'ego, że w zapomnieniu bez wszelkiej obawy oparła się o kratę. Do mieszkania lamparta przypierała klatka tygrysa. Nagle wyciąga sąsiad łapę przez kratę i chwytą damę za warkocz upięty na głowie. Jej towarzyszka, wzięta siłą ale odważna dziewczyna, miała tyle przytomności, że chwyciła ją w pół obiema rękami i starała się odciągnąć od kraty. Ale tygrys trzymał mocno i przerażał okropnym rykiem dozorców i publiczność. Walka trwała prawie całą minutę, aż szczęściem wypadł grzebień z włosów, przezco warkocz się rozwinął, i w łapie tygrysa zostało tylko kilka pukli włosów i jedwabna chusteczka. Młoda dama i jej obronicielka zemdlały potem na chwilę, nieponiosszy zresztą żadnego uszkodzenia.

W miasteczku Mewe w Prusiech srożyła się tak mocno cholera, że samych sierot 111 zostało na łasce publicznej. Gmina tam-

kraju zaś wydarzają się jeszcze ciągle kradzieży bydła i potyczki. Pan Warner powrócił z kraju Tambukie i zawarł pokój z plemieniem Tschopo. Zastał tam wielu Kafrow, ale większa część z nich była wycieńczona głodem, i zdaje się, że jeszcze długo będą znosić niedostatek, gdyż dla wojny niemogli w tym roku swych pól uprawić. Pojmany naczelnik Seyole będzie zawieszony do Wynberg, gdzie pod strażą zostanie.

Pomyślna sensacja, jaką zrobiło przybycie okrętu „Australia“, nieutrzymała się dzisiaj, a konsole znowu spadły. Ruch na giełdzie jest w ogóle przyłumiony. Oprócz niepomyślnego stanu powietrza i ogłoszonego bankructwa niektórych domów, przyczynia się do tego to mniemanie, że bank angielski posunie jeszcze wyżej procentową stopę dyskonta, ażeby położyć tamę wygórowanym zapędom spekulacji, która coraz bardziej się szerzy. (Pr. Ztg.)

Francya.

(Organizacja zakładu College de France. — Ułaskawienia. — Ogłoszenie w „Monitorze.“ — „Jour. des Débats“ o uznaniu Cesarstwa ze strony mocarstw europejskich. — Bal w Tuileryach.)

Paryż, 13. stycznia. Dekretem cesarskim zmodyfikowano znów organizację zakładu *College de France*: obydwie katedry dla języków i literatury Europy południowej, tudzież dla języków i literatury pochodzenia germańskiego połączone być mają w jedną tylko katedrę pod nazwą: „Katedra obcych języków i literatur nowoczesnej Europy“, a natomiast zamiast dotychczasowej jednej katedry dla literatury francuskiej w ogóle istnieć ma dwie katedry, z których jedna poświęcona będzie francuskiemu językowi i literaturze wieków średnich, druga zaś nowoczesnych.

— Do 29. grudnia ułaskawiono 1232 skondennowanych w skutek śledztwa mieszanych komisji; na mocy zaś trzech nowszych dekretoów ułaskawienia wynosi teraz liczba ich do 1695.

— Rząd kazał ogłosić w *Monitorze*, co następuje: „Najnowsze czasy zajmowała się opinia publiczna stosunkami giełdy i pewnymi operacjami, do których wmieszano nazwisko pewnego urzędnika rangi bardzo wysokiej. Wiadomo, że zwyczajna taktyka nieprzyjaciół na tem polega, ażeby o zamiarach i czynnościach jego rozsiewać codziennie najdziwaczniejsze i całkiem fałszywe pogłoski, a w ostatnim razie oczernić i poniżyć tych mężów, którzy mu najpożyteczniejsze pełnią usługi. Mimo to jednak doszły pogłoski te aż do J. M. Cesarza i wywarły nań wrażenie tem bardziej, że wpływ administracji swojej chciałby ugruntować na szacunku zdobytym prawością i godnym postępowaniem urzędników wszelkiego stopnia. Chciał się dowiedzieć z pewnością o ich właściwości i początku, i nakazał rzecz tę ściśle dochodzić; okazało się jednak, że pomienione pogłoski były całkiem bezzasadne i dziełem tylko złośliwego oszczerstwa.

— „*Journal des Débats*“ rozpisuje się o uznaniu Cesarstwa ze strony mocarstw europejskich, i uważa to za ważny wypadek i rękojmię pokoju. Europa nie sprzyjała nigdy republice i nie ubolewa bynajmniej nad jej upadkiem. Dziennik pomieniony wykazuje następnie, że traktaty z roku 1815, jakkolwiek dla Francji są boleśnym przypomnieniem, stały się jednak powszechną koniecznością, i tem mniej mogą być już naruszone, zwłaszcza że rozsądnym ich wykładem dadzą się osiągnąć pewne zmiany, lecz tylko tak dalece, ażeby im pewne zniechęcone odjąć postanowienia, i nie zwiczną najwyższego ich celu — utrzymania europejskiego pokoju. Utrzymaniem przez lat 37 pokoju zasłużyły się traktaty z roku 1815 całej

tejsza licząca tylko 3000 dusz nie jest w stanie utrzymać tyle sierot, i dlatego będzie musiał rząd przeznaczyć pewną kwotę na utrzymanie i wychowanie tych dzieci. Tymczasem zaś zebrał się komitet wsparcia dla pokrycia najnaglejszych potrzeb.

Kalifornia nastrocza nowe cuda dla geologów. O milę angielską od miasteczka Murphs-Camp w Calaveras znajdują się dwie olbrzymie groty rzadkiej piękności i dotąd w części tylko zbadane. Ziemia w tej okolicy zawiera pokłady zupełnie nowe dla geologii, które nieznanym dotąd nabytkiem wzbogacą tę wzniosłą umiejętność. W pobliżu grot wydobyto z ziemi nader rzadkie kopaliny, a między innymi także zęby i kości o wiele większe niż mamutowe. W głębokości 40 stóp znaleziono ząb olbrzymi trójcałowej średnicy i 18 cali czyli 1½ stopy długi.

Próbka wolności republikańskiej. W dzienniku „*Novelliste Vaudois*“ czytamy, że związek małżeński między Wirtembergą i Argauczykiem w wolnym, republikańskim kraju Wadt może być zawarty tylko za złożeniem następujących dokumentów: 1) metryki narzeczonej; 2) świadectwa narzeczonego, że uczynił zadość obowiązkowi pod względem służby wojskowej; 3) świadectwa moralności narzeczonej; 4) wykazu majątku narzeczonej; 5) aktu legalnego wystąpienia z gminy narzeczonej; 6) legalnego przyrzeczenia względem przyjęcia narzeczonej do gminy narzeczonego; 7) pozwolenia mniejszej rady w Aarau do zawarcia małżeństwa; 8) kaucji na uniform wojskowy dla narzeczonego; 9) świadectwa bierzmowania i spo-

Europe. Pokój bowiem jest odtąd jedynie możliwą polityką europejską. Szanowali go nawet i rewolucyoniści, którzy za Ludwika Filipa tak namiętnie przeciw niemu powstawali, a *Europa uznała Cesarstwo dlatego, że i Cesarstwo pokój uznało*. Wkońcu upewnia *Jour. des Débats*, że wzbudzony teraz nanowo wojskowy duch Francji nie zagraża niebezpieczeństwem wojny, znajdując w ogóle dostateczne dla siebie zajęcia.

— Wczoraj wieczór odbył się w Tuileryach *pierwszy bal za rządów cesarskich*. Zebrało się tam przeszło 3000 osób. Salony przedstawiały widok wspaniały. Wszyscy członkowie ciała dyplomatycznego byli obecni wraz z swymi małżonkami. Widziano też wielu Anglików w uniformie. Cesarz w mundurze naczelnego generała otworzył bal z księżną *Matylda*. Książę *Napoleon* i lady *Cowley* stali w parze naprzeciwko. W cesarskim kadrylu tańczyli także i hrabina *Hatzfeld* z marszałkiem *Magnan*, lord *Cowley* i Mrs. *Hope*. Cesarz zdawał się być w najlepszym humorze, i przechadzał się po salonach, podawszy ramię księżniczce *Matyldzie*. Zwykle asystował mu lord *Cowley*. Cesarz rozmawiał kilka razy z damami i z niektórymi oficerami angielskimi. O godzinie 12tej udał się do sali teatralnej, gdzie wieczorano przy małych stołach o 12 nakryciach. Festyn ten był bardzo świetny. Uważano przytem, że Cesarz i marszałkowie wystąpili w jedwabnych spodniach i trzewikach, i wnoszą żąd, że strój ten nadworny wejdzie tego roku znowu w modę powszechną. (P. Z.)

Włochy.

(Przedstawienie jeneralnej rady szkół elementarnych do ministeryum.)

Turyń, 8. stycznia. Od niejakiego czasu zdarza się zbyt często, że nauczyciele i nauczycielki szkół elementarnych dla spekulacji wydają liche książki naukowe i narzucają je swoim uczniom; to spowodowało jeneralną radę szkół elementarnych zrobić przedstawienie do ministeryum, w którym między innymi powiedziano:

„Rada jeneralna przekonana jest w obec takich niedogodności, że zbyt wielka ilość książek używanych do nauczania według dowolności nauczycieli sama przez się jest pożałowania godnym nadużyciem, a to tak dla nadzwyczajnych wydatków zbyt uciążliwych uboższym rodzicom jak i dla roztrągnięcia wywołanego w duchu dzieci i dla nierówności wynikającej ztąd w rozmaitych szkołach; rada jeneralna poczytuje sobie przeto za obowiązek prosić o nowe ostre przepisy nakazujące nauczycielom ściśle zachowywanie istniejących w tym względzie ustaw i uchylające owe nadużycia, przez które książki potrzebne dla szkół elementarnych ulegają ciągłej zmianie.“

To przedstawienie stało się powodem rozporządzenia, mocą którego żaden nauczyciel niemoże od uczniów swoich wymagać więcej nad jedną książkę pomocniczą dla każdego przedmiotu.

(A. B. W. Z.)

(Przemowa jenerala Gemeau do J. Świątobliwości Papieża w dzień Nowego-Roku. — Odpowiedź Papieża.)

Rzym, 7. stycznia. Komendant francuskiej armii okupacyjnej, jenerał Gemeau, złożył w dzień Nowego-Roku w towarzystwie swego sztabu jeneralnego i innych oficerów Jego Świątobliwości swoje życzenia i miał przy tej sposobności następującą przemowę w języku francuskim:

Ojcie Świąty!

Mam także i dziś zaszczyt, być organem korpusu okupacyjnego i wyrazić najwyższemu księciu kościoła uniżoną przychylność,

wiedzi dla narzeczonej; 10) potwierdzenia wszystkich dokumentów przez wszystkie wyższe i niższe władze niemieckie i szwajcarskie; i 11) za opłatą 113 franków 71 centymów tytułem kosztów sądowych!

Proudhon przegrał w trybunale w Besançon osobliwszy proces wydany przez niego pewnemu księgarzowi za naruszenie prawa własności. Proudhon napisał był podczas pobytu swego w Besançon dzieło pod tytułem: „*Próba gramatyki powszechnej*“ i wydał je własnym kosztem. Ale dzieło to nie miało pokupu, i autor zdecydował się wkońcu sprzedać je pewnemu kramarzowi po 4 sous od funta. W jakiś czas potem, gdy się rozgłosiło imię autora, odkupił od kramarza tę makulaturę jakiś antykwaryusz po 8 sous od funta. Od antykwaryusza przeszedł ten papier składający się z 1500 prawie egzemplarzy dzieła Proudhona, po 16 sous za funt w ręce księgarza Tubergue, który się zabierał sprzedawać go jako artykuł księgarski. Ale Proudhon kazał to skonfiskować natychmiast i zapozwał księgarza dowodząc, że sprzedał dzieło swoje jako papier tylko nie jako książkę, że przeto został okradziony i t. p. Trybunał zaś był tego zdania, że dla braku formalnego zastrzeżenia, tak papier jak i piśmo za sprzedane uważać należy i odrzucił skargę Proudhona o naruszenie prawa własności.

Od niedawna zaczęto używać w Wiedniu bardzo dogodnej maszyny do dojenia krów. Całe to przyrządzenie składa się z czterech rurek z cyny, które wetknięte w rowki wymienia trzymają otworem muszkuły ścięgne, tak, że mleko samo spływa do skopca.

wyrzec podziękowanie za dobroć świadczoną codziennie w wyższym stopniu wojsku francuskiemu i życzyć Waszej Świątobliwości z początkiem roku wszystkie owe pociechy jakich pożądać może serce Waszej Świątobliwości.

Francya musi wzniołej głowie kościoła być już przedmiotem przyjemnego zaspokojenia.

Francya była bliską przepaści, zły duch sądząc, że już naprzód oznaczyć może dzień swego tryumfu, usiłował wtrącić ją w tę przepaść.

Ale Opatrzność czuwała, chciała ocalić pierworodną córkę kościoła i zesłała jej męża, jednego z owych mężów, jakich zsyła tylko w szczególnej łasce swojej.

Mąż Opatrzności przyszedł a Francya pojęła go; mąż Opatrzności wezwał Francję ażeby poszła za nim na drodze honoru i obowiązku, oznaczając porządek i religię za przewodników na tej drodze; Francya uniesiona dźwiękiem ukochanego imienia odpowiedziała ośmioma milionami głosów wdzięczności.

W taki sposób spełniły się owe piękne słowa: „*Dio paga alla Francia il debito della Chiesa*“ (Bóg spłaca Francji dług kościoła), słowa wyrzeczone w świętem uniesieniu w dniach, w których się rozstrzygnął los naszej ojczyzny.

Dla nas Ojciec św. jest szczęściem, iż znowu wierzyć możemy, że to cudowne ocalenie zawdzięczamy modlitwom, które Wasza Świątobliwość dla dobra Francji wznosiła do Boga, Francji, która się chlubi pomocą jaką dała i zawsze jeszcze daje stolicy apostołskiej.

Dlatego też przychodzimy do tego, którego modlitwa tak jest silną, z prośbą, ażeby ją częściej powtarzał dla dobra kraju, który tak wielkie usługi wyświadczył dobrej sprawie tronów i ludów, gdy wśród ludności wstrząśnionej bluźnierstwami socjalistycznymi ogłosił naukę, że religia Chrystusa jest główną zasadą wszelkiej prawdy i sprawiedliwości, owego księcia, który tak pomyślnie popiera sprawę tej samej religii, dowodząc, że boska jej moralność niewiedzie do owego barbarzyństwa, które ostrzy sztylety i yatagany, ale raczej dodaje tej odwagi i wspaniałomyślności, która obdarza wolnością nawet niebezpiecznego więźnia.

Opierając się na tych świętych czynach prosimy najwyższego księcia kościoła, ażeby drogę błogosławieństwo swoje dał naszemu Cesarzowi Napoleonowi, błogosławieństwo, które zstąpi z tronu cesarskiego i rozszerzy się na cały lud wdzięczny i przychylny.

Pozostaje nam jeszcze wyrzec najszczerze życzenia nasze, ażeby wpływ zaspokojonej Francji wnet wydał owoce, i ażeby światło, które zajaśniało w naszym kraju, dostało się w udziale także i tym, którzy jego dobrodziejstw są pozbawieni, ażeby się wszyscy w jasnym pojęciu bezpiecznej podstawy, prawdziwej i trwałej pomyślności gromadzili około tronu św. Piotra, na którym Bóg papieża Piusa IX. osadził jako godnego przewodniczyć i mieć udział w wielkich zdarzeniach, które wiek nasz odznaczają, wzbudzając podziwianie świata.

My francuscy i chrześcijańscy żołnierze, wołamy dziś z całego serca i najściślejszego przekonania: „Niech żyje najwyższy książę kościoła, niech żyje Papież Pius IX.“

Jego Świątobliwość Papież oświadczył swoje ukontentowanie, że znowu generałowi Gemeau w dzień tak święty i uroczysty może wynurzyć swoją miłość i swoje przywiązanie do załogi francuskiej w Rzymie; następnie wyraził Ojciec św. upodobanie swoje za złożone Mu życzenia i zakończył zapewnieniem, że się modlić będzie za pomyślność J. M. Cesarza Napoleona i narodu francuskiego, tudzież jego armii; potem dał wszystkim obecnym swoje Apostolskie błogosławieństwo.

(A. B. W. Z.)

Prusy.

(Ambasador Francji doręcza nowe pismo wierzytelne.)

Berlin, 13. stycznia. „*Staatsanzeiger*“ donosi: „Król Jego Mość raczył dnia wczorajszego na prywatnej audyencji w pałacu przyjmować potwierdzonego przez Jego Mość Cesarza Francuzów nadzwyczajnego posła i pełnomocnego ministra przy dworze król. barona *Varnnes*, i odebrać od niego nowe cesarskie pismo wierzytelne.“

(W. Z.)

(Kurs giełdy berlińskiej z 15. stycznia.)

Dobrowolna pożyczka 5% 101³/₄ p. 4¹/₂% z r. 1850 102⁵/₈. 4¹/₈% z r. 1852 102³/₄. Obligacje długu państwa 94¹/₂. Akcje bank. 109¹/₂ l. Pol. listy zastawne —; nowe 98; Pol. 500 l. 93¹/₄; 300 l. —. Frydrychsдоры 13¹/₁₂. Inne złoto za 5 tal. 11¹/₄. Austr. banknoty. 94¹/₄.

(Kurs giełdy frankfurtskiej z 15. stycznia.)

Metal austr. 5% —; 4¹/₂ 78¹/₄. Akcje bank. 1552. Sardyńskie —. Hiszpańskie 43. Wiedeńskie —. Losy z r. 1834 209. 1839 r. —.

Montenegro.

(Książę Daniło w Grahowo. — Omer Basza z siłą zbrojną w Skutari.)

Daniło książę Czernogóry udał się dnia 6. b. m. do Grahowo, ażeby się z tamtejszym Wojewodą Jakóbem Wojaticzem, który ciągle żyje w nieprzyjaźni z Portą, a niedawno od J. M. Cesarza Rosyi otrzymał order św. Anny III. klasy, umówić względem wspólnej obrony górzystego kraju. — Omer Basza przybył dnia 7. z znaczną siłą zbrojną do Skutari i zamierzał wyruszyć przeciw Czernogórcom

jeszcze przed wiosną. Czernogórcy zbroją się do rozpaczliwego odporu w swoich niedostępnych wawozach i na spadzistych lasami pokrytych górach. — Jenerałny adjutant Jego Cesarskiej Mości Kellner v. Köllenstein przybył wraz z c. k. jenerałnym gubernatorem Dalmacyi jenerałem Mamula de Cattaro.

(L. k. a.)

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe w Tarnowie.)

Tarnów, 2. stycznia. Na naszych targach z dnia 17., 21., 24., 28. i 31. grudnia z. r. sprzedawano w przecięciu korzec pszenicy po 8r.12k.; żyta 7r.32k.; jęczmienia 6r.6k.; owsa 3r.2k.; grochu 9r.44k.; ziemniaków 3r.7k.; — cefnar siana kosztował 1r. 9¹/₂k.; okotów 46k.; — za sag drzewa twardego płacono 7r.51¹/₂k., miękkiego 5r.51¹/₂k. mon. konw.

(Targ Ołomuniecki na woły.)

Ołomuniec, 12. stycznia. Na dzisiejszy targ przypędzono 299 sztuk wołów, a mianowicie: Franciszek Mutter 25, Fl. Sommer 24, Ant. Gawlas 32, Dawid Geiger z Osieka 25, Wojciech Poremba z Ptaszkowy 29, Aron Silberstein z Liska 30, a w mniejszych partjach 134.

Gatunek byłby był w ogóle średni, ale ceny trzymały się wysoko, bo Galicyanie przypędzili drogie bydło. Lepsze bydło prędko rozkupiono, zaś z średniego gatunku pozostało kilka partyi niesprzedanych.

Prosto do Wiednia na Lipnik popędził Mondzik z Miętka 120 sztuk na sprzedaż, a Horoszowski ze Szlaska 30 sztuk. Blisko 30 sztuk sprzedano w drodze rzeźnikom na konsumpcję.

W Wiedniu było w tym tygodniu 1900 sztuk wołów, a za cefnar płacono 50—53 złr. w. w.

Na przyszły tydzień spodziewają się 400 szt. wołów z Galicyi.

Kurs lwowski.

Dnia 19. stycznia.

	gotówką		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	5	4	5	8
Dukat cesarski	5	9	5	13
Półimperyal zł. rosyjski	9	7	9	11
Rubel srebrny rosyjski	1	45 ¹ / ₂	1	46 ¹ / ₂
Talar pruski	1	36	1	38
Polski kurant i pięciozłotówka	1	17	1	19
Galicyjskie listy zastawne za 100 złr.	91	40	92	—

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 19. stycznia 1853.

	m. k.	złr. kr.	
		złr.	kr.
Kupiono prócz kuponów 100 po	m. k.	—	—
Przedano „ „ 100 po	„ „	—	—
Dawano „ „ za 100	„ „	91	30
Żądano „ „ za 100	„ „	92	—

(Kurs wekslowy wiedeński z 19. stycznia.)

Amsterdam l. 2. m. 150. Augsburg 108³/₄ l. uso. Frankfurt 107³/₄ l. 2. m. Genua — p. 2. m. Hamburg 160¹/₂ l. 2. m. Liwurna 106 p. 2. m. Londyn 10.37. l. 3. m. Medyolan 108. Marsylia 127¹/₂ l. Paryż 127¹/₂ l. Bukareszt —. Konstantynopol —. Agioduk. ces. —. Pożyczka z r. 1851 5% lit. A. —. lit. B. —. Pożyczka z roku 1852 94⁷/₈ Lomb. 99¹/₂.

Przyjechał do Lwowa.

Dnia 19. stycznia.

P. Gorajski Władysław, z Umieszcza.

Wyjechał ze Lwowa.

Dnia 19. stycznia.

Hr. Wodzicki Kazimierz, do Krakowa.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 19. stycznia.

Pora	Barometr w mierze więd. sprawdzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Średni stan temperatury do g. 6 zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god. zran.	27 9 20	+ 2°	+ 3,5°	zachodni ₂	pochm. mgła
3 god. pop.	27 10 78	+ 3,5°	— 0 5°	„	„
10 god. wie.	28 0 38	+ 0,6°	„	cicho	„ mglisto.

TEATR.

Dzisiaj: przedst. niem.: „*Der Glockner von Notre Dame*.“
Jutro: komedye polskie: „*Dwaj bohaterowie*“ i „*Cudzoziemszczyzna*.“

W krótkim czasie dana będzie uwieczniona nagroda w przekładzie Witalisa Smochowskiego komedya Scribego pod tytułem: „*Po-wiastki królowy Nawary*.“